

"Bir sultan gibi bütün kâinatın duâlarını kendi duâmızın içine almamız" ne anlama gelmektedir?

İnsan, Üstadımızın ifadesiyle, "**kâinat ağacının en son ve en cemiyetli**" meyvesidir. Bu meyve aynı zamanda arzın da halifesidir. **İnsan**; niyetini, himmetini, ibâdetini ve duâsını küllî mânada yapma istidadına da sahiptir.

Üstat Hazretleri, namaz kılan bir müminin "**ıyyake na'büdü**" yâni "**yalnız sana ibâdet ederiz**" derken, "**bütün müminleri**, her biri hususî bir ibâdetle meşgul olan **bütün varlık âlemini** ve yine her biri kendisine verilen görevi hassasiyetle yerine getirmekle Rabbine ibâdetinde bulunan **bütün organlarını** ve hücrelerini" kastedebileceğine işaret eder.

Bir başka dersinde de insanın küllî şükür yapmasını bir suâl ve cevapla şöyle ifade eder:

"Eğer desen: 'Şu küllî hadsiz nimetlere karşı, nasıl şu mahdut ve cüz'î şükrümle mukabele edebilirim?'"

"Elcevap: Küllî bir niyetle, hadsiz bir îtikad ile. Meselâ, nasıl ki bir adam beş kuruş kıymetinde bir hediye ile bir padişahın huzuruna girer ve görür ki, herbiri milyonlara değer hediyeler, makbul adamlardan gelmiş, orada dizilmiş. Onun kalbine gelir, 'Benim hediyem hiçtir, ne yapayım.' Birden der: 'Ey seyyidim! Bütün şu kıymettar hediyeleri kendi nâmıma sana takdim ediyorum. Çünkü, sen onlara lâyıksın. Eğer benim iktidarım olsaydı, bunların bir mislini sana hediye ederdim.' " (1)

Aynı mâna, duâ için de geçerlidir. İnsan hem kendinin, hem de bütün varlıkların ihtiyaçlarını dergâh-ı İlâhiyyeye arz etme istidadına sahiptir. "**ıyyake nestein**" yâni "**yalnız senden yardım dileriz**" diyerek bu ihtiyaçlar manzumesini Rabbine takdim eder ve ihsanını bekler. Böyle yapan bir kul "*bir abd-i küllî ve bir vekil-i umumî*" olma makamına ermiş demektir. Bu ise büyük bir derecedir ve manevî bir sultanlıktır. "*İman insanı insan eder, belki insanı sultan eder.*" hakikatının bir yönü de bu küllî duâdır.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Dördüncü Söz, Beşinci Dal.](#)